

5 września 2026 roku

Pan Stefan Krajewski
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa

PETYCJA

w interesie publicznym, na podstawie art. 63 Konstytucji RP,
o uchylenie § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r.
w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w
przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych
gospodarstw są wprowadzane na rynek
(Dz.U. z 2003 r. Nr 168, poz. 1643)

I. Wnosimy o uchylenie § 2 pkt 1 ww. rozporządzenia w części, w jakiej nakazuje zabezpieczenie
budynków inwentarskich „przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie” w
brzmieniu pozwalającym na traktowanie jako naruszenia:
- obecności jaskółek i ich gniazd w budynkach inwentarskich,
- wstępu do obory i innych budynków inwentarskich kota utrzymywanego w gospodarstwie w celu
ograniczania gryzoni;

II. Ewentualnie — zastąpienie tego przepisu normą proporcjonalną, ograniczoną do zwierząt
stanowiących udokumentowane ryzyko epizootyczne lub higieniczne (w szczególności gryzoni oraz
dzikiego ptactwa wodnego w kontakcie z drobiem), z wyraźnym wyłączeniem:
gatunków chronionych gniazdujących w budynkach, a także kotów domowych.

III. Wnosimy ponadto o wydanie do czasu zmiany przepisu wytycznych dla Inspekcji
Weterynaryjnej, że § 2 pkt 1 nie stanowi podstawy do nakazywania usuwania gniazd jaskółek ani
do zakazywania kotu wstępu do obory.

IV. Wnosimy też o podjęcie inicjatywy zmierzającej do umorzenia wszystkich nałożonych
dotychczas na rolników kar, na podstawie w/w §2 pkt. 1, w szczególności związanych z obecnością
jaskółek lub kotów w budynkach inwentarskich.

Uzasadnienie

1. Przepis, którego dotyczy petycja § 2 pkt 1 rozporządzenia z 18 września 2003 r. wymaga, aby
pomieszczenia, w których utrzymuje się zwierzęta gospodarskie, były zabezpieczone przed
dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie. W praktyce kontrolnej ten sam,
nieostry zwrot stosuje się zarówno do jaskółki w stodole czy oborze, jak i do kota wchodzącego do

obory bydła. Jaskółka nie jest „utrzymywanym gatunkiem produkcyjnym”. Kot — jeśli stadem są krowy — też bywa traktowany jako „inne zwierzę”. To skutek jednej wadliwej normy prawnej.

2. Minister Rolnictwa w przedmiotowym rozporządzeniu wyszedł poza upoważnienie ustawowe. Rozporządzenie wydano na podstawie art. 5 ust. 5 ustawy z 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Ta ustawa została uchylona ustawą z 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt. Rozporządzenie z 2003 r. utrzymuje się wyłącznie dzięki przepisom przejściowym (w tym art. 93 ustawy z 2004 r.), „do czasu wydania nowych aktów”. Od ponad dwudziestu lat nikt nie wydał nowej, aktualnej normy na podstawie obowiązującej ustawy.

Tymczasem:

delegacja z 1997 r. dotyczyła zapobiegania chorobom zakaźnym, a nie generalnego „wygrodzenia zagrody” od wszelkiej fauny towarzyszącej;

art. 92 Konstytucji wymaga, by rozporządzenie nie wykraczało poza upoważnienie i nie tworzyło obowiązków, których ustawa nie przewidywała. Zwrot „zwierzęta inne niż utrzymywane w gospodarstwie” jest tak szeroki, że obejmuje jaskółkę chronioną prawem ochrony przyrody i kota deratyzującego paszę, bez wskazania ryzyka, gatunku ani proporcji.

To nie jest precyzyjne wykonanie ustawy. To jest relikw uchylonej delegacji ustawowej, stosowany w praktyce jako absurdalny zakaz wstępu do obory każdego zwierzęcia, które nie jest krową.

3. Należy podkreślić, że prawo Unii Europejskiej nie nakazuje usuwać gniazd jaskółek ani zamykać obory przed kotem.

Rozporządzenie (WE) nr 852/2004 (higiena środków spożywczych) wymaga zapobiegania zanieczyszczeniu przez zwierzęta i szkodniki „w miarę możliwości” — to standard elastyczny, nie absolutny zakaz kontaktu.

Rozporządzenie (WE) nr 853/2004 i Prawo o zdrowiu zwierząt 2016/429 wymagają bioasekuracji adekwatnej do ryzyka, nie sterylnej pustki w budynku.

Wskazany w petycji przepis jest wręcz sprzeczny z Dyrektywą ptasią 2009/147/WE i polską ustawą o ochronie przyrody, które chronią gniazda ptaków. Niszczenie gniazd jaskółek w sezonie lęgowym godzi w te przepisy.

Wskazany § 2 pkt 1 to przepis surowszy, szerszy i sztywniejszy niż wymóg unijny, bez wskazania, jaki konkretny przepis UE miałby wymagać takiego brzmienia.

4. Jaskółki od wieków gnieźdzą się w budynkach gospodarczych. Towarzyszą bydłu i ludziom. Żerują na owadach. Są gatunkiem chronionym. Przepis nigdy nie został oparty na rzeczowym uzasadnieniu epidemiologicznym, że gniazdo jaskółki w oborze stanowi istotne źródło chorób bydła albo zanieczyszczenia mleka większe niż typowe ryzyko zagrody. Nie przedstawiono OSR, danych PIW ani badań porównawczych gospodarstw z gniazdami i bez. Efekt praktyczny jest taki, że rolnik jest pod presją sprzecznych norm weterynaryjnych („usuń ptaki / zabezpiecz budynek”) i ochrony przyrody („nie niszczy gniazd”). Prawo nie powinno tworzyć takich dylematów. Zakaz jest uciążliwy, sprzeczny z dobrą praktyką zagrody i z dobrostanem jaskółek, a przy tym zbędny z punktu widzenia celu, który sam deklaruje.

5. Kot w zagrodzie rolniczej nie jest jedynie ozdobą. Jest elementem bioasekuracji -ogranicza myszy i szczury w paszy, ściółce i przy silosach. Gryzonie, w przeciwieństwie do jaskółki i kota — są realnym wektorem m.in. salmonelli i źródłem strat w magazynie.

Odczytanie § 2 pkt 1 jako zakazu wstępu kota do obory:

- nie wynika z prawa UE — 852/2004 każe zwalczać szkodniki, a kot nie jest szkodnikiem tylko sojusznikiem rolnika w zwalczaniu szkodników,
- wykracza poza delegację z 1997 r. bowiem zapobieganie chorobom nie oznacza eliminacji zwierzęcia, które te choroby ogranicza;
- jest sprzeczne z celem przepisu, bowiem „wypchnięcie” kota z obory ułatwia ekspansję gryzoni,

- nie zostało poparte badaniami, że kot w oborze bydła stanowi większe ryzyko niż pożytek z deratyzacji biologicznej.

Kot nie jest gatunkiem chronionym jak jaskółka. Tym wyraźniej widać, że problemem nie jest „ochrona przyrody kontra weterynaria”, tylko zbyt szeroki zakaz interpretacyjny pojęcia „innych zwierząt”.

6. Zakazy wstępu jaskółek i kota do obór nie mają uzasadnienia merytorycznego. Od 2003 r. nie wykazano publicznie:

- jakie ogniska chorób w Polsce miały źródło w gniazdach jaskółek w oborach;
- jakie ogniska miały źródło w obecności kota w budynkach gospodarskich,
- dlaczego środek absolutny (odcięcie wszelkiego dostępu) jest konieczny, skoro UE dopuszcza środek proporcjonalny;
- jak przepis ma się do ochrony gatunkowej i do roli kota przy ochronie paszy przed gryzoniami.

Norma o tak szerokim skutku, utrzymywana na uchylonej już delegacji ustawowej, bez danych i bez rozróżnienia ryzyka, nie spełnia wymogu racjonalnego prawodawstwa.

7. W związku z powyższym wnosimy o uchylenie albo zawężenie § 2 pkt 1 tak, aby nie był podstawą do usuwania gniazd jaskółek i płoszenia ptaków synantropijnych w budynkach inwentarskich, a także do zakazywania kotu gospodarskiemu wstępu do obory i innych budynków, w których jego obecność ogranicza gryzonie.

Wnosimy też do czasu nowelizacji o wiążące wytyczne dla powiatowych lekarzy weterynarii w tym samym duchu. Przepis w obecnym brzmieniu to nadgorliwe, niepoparte faktami dociągnięcie prawa UE, uciążliwe dla rolników, sprzeczne z wielowiekową praktyką zagrody i szkodliwe zarówno dla jaskółek, jak i dla realnej bioasekuracji opartej na roli kota domowego.

Wnosimy też o umorzenie wszystkich kar, nałożonych dotychczas na rolników na podstawie tego absurdalnego przepisu.

Z poważaniem

Do wiadomości:

Administracja

Minister Klimatu i Środowiska — info@klimat.gov.pl

Główny Lekarz Weterynarii / GIW — wet@wetgiw.gov.pl

Samorząd i związki rolnicze

Krajowa Rada Izb Rolniczych — sekretariat@krir.pl

Zachodniopomorska Izba Rolnicza — izba@zir.pl

NSZZ RI „Solidarność” — biuro@solidarnosci.pl

KZRKiOR — biuro@kolkarolnicze.pl

Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych — biuro@fbzpr.org.pl

Bydło i mleko

PFHBiPM — pfhb@pfhb.pl

PZHiPBM (bydło mięsne) — bydlo@bydlo.com.pl

KZHCBP (czerwone polskie) — biuro.kzhczbp@gmail.com

KZSM ZR — kzsm@kzsm.org.pl

Polska Izba Mleka — izba@izbamleka.pl

ZPPM — sekretariat@zppm.pl

Trzoda i mięso

POLSUS — polsus@polsus.pl

POLPIG — biuro@polpig.pl

UPEMI — biuro@upemi.pl

Media

Tygodnik Poradnik Rolniczy — redakcja@tygodnik-rolniczy.pl

top agrar Polska — redakcja@topagrar.pl

Farmer — redakcja@farmer.pl oraz portal@farmer.pl

CenyRolnicze.pl — m.k.wojcik@cenyrolnicze.pl

AgroPolska.pl — redakcja@agropolska.pl